

Begrotingsanalyse 2026

Brabantse gemeenten

Provincie Noord-Brabant

Analyse begroting 2026 gemeenten

Met de criteria opgenomen in de Uitvoeringsagenda toekomstbestendig bestuur krijgt een gemeente met een structureel en reëel evenwicht (SRE) in 2026 een beoordeling als 'voldoet' en de kleur 'groen' op de kaart van Noord-Brabant. Alle Brabantse gemeenten krijgen voor de begroting 2026 de kleur groen op het [dashboard](#) en vallen daarmee voor het begrotingsjaar 2026 onder (het normale) repressief toezicht. Naast de resultaten van het begrotingsonderzoek wordt in deze analyse inzicht gegeven in:

- Inzet surplus algemene reserve, verwachte tekorten vanaf 2028, ombuigingen en stelposten.
- Weerstandsvermogen, risico's, ontwikkeling reservepositie en solvabiliteit.
- Onderhoud kapitaalgoederen (extra aandachtspunt na themaonderzoek in 2025).
- Ontwikkeling van de gemeentelijke belastingen.

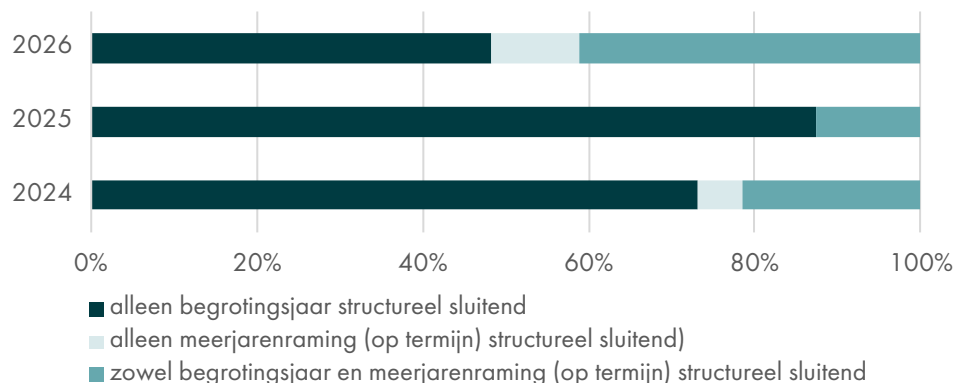
Resultaat (meerjaren)begroting 2026-2029

In december 2025 zijn alle 56 Brabantse gemeenten onder het repressief toezicht (normale vorm) geplaatst voor 2026. De vastgestelde begrotingen 2026 en/of de meerjarenramingen 2027-2029 vormden geen aanleiding om preventief (verzwaard) toezicht in te stellen.

- 50 van de 56 Brabantse gemeenten presenteren een structureel en reëel sluitende begroting 2026.
- 6 gemeenten presenteren een structureel begrotingstekort voor 2026, maar een structureel en reëel sluitende meerjarenraming in (uiterlijk) de laatste jaarschijf 2029.
- 23 Brabantse gemeenten (41%) presenteren zowel een structureel en reëel sluitende begroting 2026 en een structureel en reëel sluitende meerjarenraming in 2029.

In de grafiek zijn de resultaten van het onderzoek van de begroting 2026 van 56 gemeenten vergeleken met de resultaten van het onderzoek van de begrotingen 2024 en 2025.

(Meerjaren)begroting structureel sluitend?

6 gemeenten (11%) hebben in het begrotingsjaar 2026 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om (onder voorwaarden) maximaal 10% van het surplus van de algemene reserve als structureel dekkingsmiddel in te zetten.

Daarnaast zien we dat 31 gemeenten (55%) ombuigingstrajecten in gang hebben gezet om de begroting 2026 en/of meerjarenraming 2027-2029 structureel sluitend te maken.

Verwachte tekorten vanaf 2028

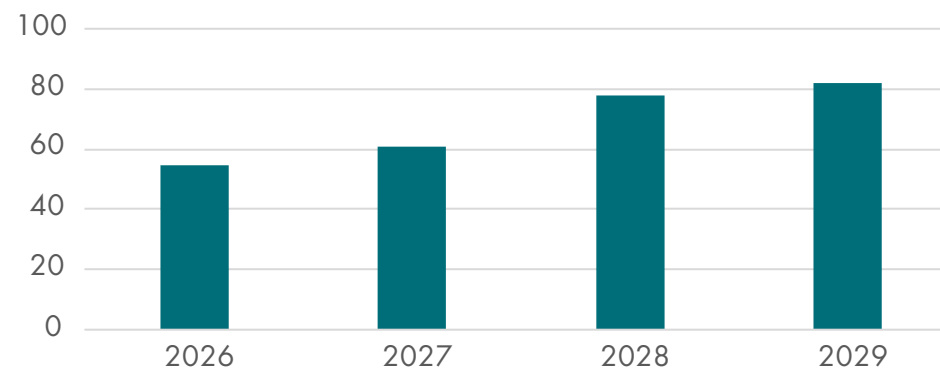
Voor begrotingsjaar 2026 wordt er door de gemeenten collectief (89%) nog een positief structureel saldo gepresenteerd. Dit beeld wijzigt opvallend vanaf 2028. Voor 2028 verwacht namelijk 57% van de gemeenten (32 van 56) een structureel tekort op de begroting. Voor 2026 en 2027 heeft het Rijk weliswaar extra middelen aan het Gemeentefonds toegevoegd, maar vanaf 2028 staan daar juist weer bezuinigingen richting gemeenten tegenover. Veel gemeenten volgen het begrotingsadvies van de VNG; maak de financiële gevolgen van de kortingen van

het Rijk vanaf 2028 inzichtelijk. In de laatste schijf van de meerjarenraming (2029) is er bij 27 Brabantse gemeenten (48%) nog steeds sprake van een structureel tekort op de begroting. Van deze groep hebben 14 gemeenten ombuigingstrajecten in gang gezet en 13 gemeenten ramen een structureel tekort in 2029 zonder ombuigingsmaatregelen.

Ombuigingen en stelposten

55% van de gemeenten hebben in de (meerjaren)begroting 2026-2029 ombuigingen geraamd. Het effect van de ombuigingstrajecten is ook goed zichtbaar in onderstaande grafiek. De grafiek toont de structurele ombuigingen die de gemeenten samen inboeken. Die ombuigingen lopen op van € 55 miljoen in 2026 tot en met € 82 miljoen in 2029.

Totaal ombuigingen (in miljoen euro)

Bijna alle gemeenten (92%) ramen in 2026 hogere lasten voor het sociaal domein dan bij de jaarrekening 2024. Bezuinigingen in het sociaal domein (jeugdzorg en Wmo) vormen dan ook een belangrijk onderdeel van de ombuigingsmaatregelen die gemeenten in de (meerjaren)begroting 2026-2029 inboeken. De ervaringen

tot nu toe wijzen uit dat het moeilijk is om grip te krijgen op de financiën in het sociaal domein, zeker bij de jeugdzorg. Daarom is het belangrijk dat gemeenten deze ombuigingen goed blijven monitoren en waar nodig tijdig maatregelen treffen om financieel bij te sturen. Bij 20 gemeenten (36%) hebben we in de brief naar de gemeenteraad opmerkingen gemaakt over de realisatie van de ombuigingsmaatregelen.

26 gemeenten (46%) maken in de meerjarenraming vanaf 2028 gebruik van de mogelijkheid om voor de jeugdzorg stelposten op te nemen voor zowel de invoering van een eigen bijdrage en voor trajectduurverkorting in de jeugdzorg. Gemeenten mogen hiervoor een stelpost opnemen. Dit vormt wel een risico, omdat deze twee posten afhankelijk zijn van wetgeving die door het Rijk nog moet plaatsvinden.

Verder hebben we bij 8 gemeenten (14%) geconstateerd dat er stelposten zijn opgenomen die we op dit moment nog niet als reëel dekkingsmiddel meenemen. Bijvoorbeeld de stelpost die enkele gemeenten vanaf 2028 hebben geraamd in verband met het 'indexeren opbrengst hervormingsagenda Jeugd'.

Weerstandvermogen en solvabiliteit

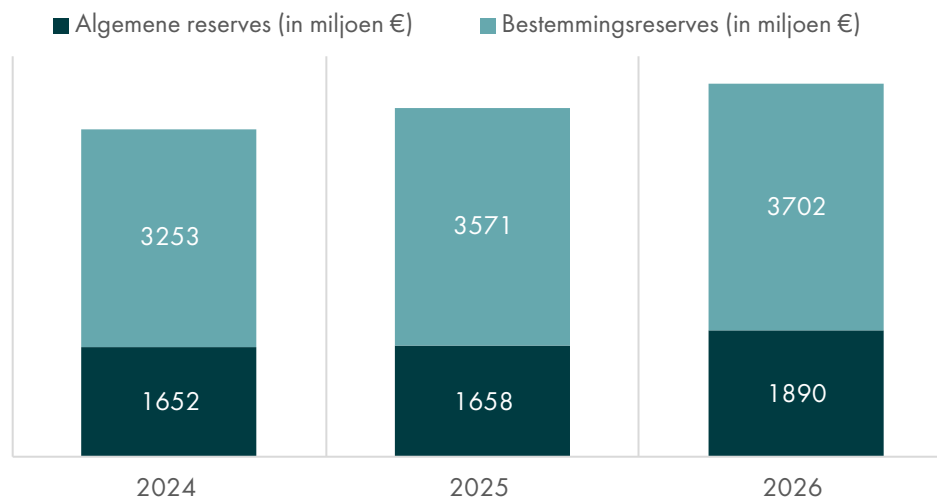
We bepalen de weerstandsratio door het totaal van de weerstandscapaciteit (de aanwezige financiële buffers) te vergelijken met het totaal van de door de gemeenten gekwantificeerde risico's. De totale weerstandscapaciteit van alle Brabantse gemeenten voor 2026 komt uit op bijna € 2,3 miljard en de totale risico's worden ingeschat op € 805 miljoen.

Bij de begroting 2024 was de gemiddelde weerstandsratio 4,4. In 2025 daalde de gemiddelde weerstandsratio naar ongeveer 4, om in 2026 uit te komen op 3,9.

De daling ten opzichte van 2024 wordt vooral veroorzaakt door een stijging van de opgenomen risico's.

51 gemeenten (91%) presenteren een (structureel) positief resultaat in de jaarrekening 2024. Het effect van de positieve jaarrekeningresultaten 2024 zien we terug in de ontwikkeling van de reserves in de begroting 2026. De grafiek toont de ontwikkeling van de reserves van de Brabantse gemeenten. De omvang van de algemene reserves is toegenomen van € 1,65 miljard in de begroting 2024 tot € 1,89 miljard in 2026.

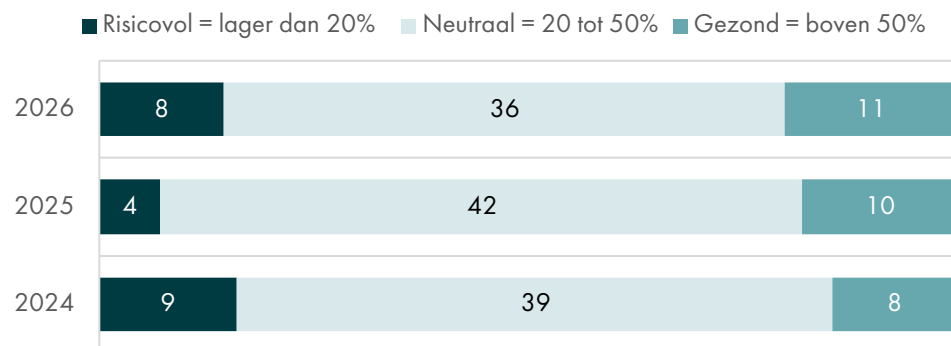
Ontwikkeling reserves

In de begrotingsvoorschriften staat dat gemeenten in hun begroting en jaarrekening verplicht een aantal kengetallen op moeten nemen. Deze kunnen we in onderlinge samenhang meewegen bij ons oordeel over de financiële positie van een gemeente. In dit verband staan we hier stil bij de solvabiliteitsratio.

De solvabiliteit wordt berekend door het eigen vermogen (alle reserves) te nemen als een percentage van het balanstotaal. 9 gemeenten (16%) presenteren in 2026 een solvabiliteitsratio lager dan 20%. Een solvabiliteitsratio lager dan 20% geldt als risicovol. Een ratio boven 50% wordt gezien als gezond en dit geldt voor 11 gemeenten (20%). In de grafiek zijn de gemeenten voor de solvabiliteitsratio ingedeeld in 3 risico-categorieën en vindt een vergelijking plaats tussen de begroting 2024, 2025 en 2026.

Solvabiliteitsratio Begroting

De gemiddelde solvabiliteit van de Brabantse gemeenten in 2026 is 36% en is daarmee bijna gelijk aan de begroting 2024 (35%) en iets lager dan in 2025 (37%).

Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bevat de belangrijkste informatie over de kapitaalgoederen voor tenminste: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. In deze paragraaf dient bijvoorbeeld inzicht gegeven te worden in:

- de geldigheidsduur (begin- en einddatum) van de beheerplannen
- of de beheerplannen door de gemeenteraad of door het college zijn vastgesteld
- de relevante financiële informatie van de beheerplannen
- het wel of niet aanwezig zijn van achterstallig onderhoud.

Bij 27 gemeenten (48%) hebben we de gemeenteraad geadviseerd om de informatiewaarde van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen te verbeteren.

Bij 15 gemeenten (27%) blijkt dat er sprake is van achterstallig onderhoud bij het beheer van wegen of gebouwen. Hiervan hebben 14 gemeenten een herstelplan om het achterstallig onderhoud in de komende jaren weg te werken.

Bij 9 gemeenten (16%) hebben we richting de gemeenteraad opmerkingen gemaakt over de onderhoudstoestand van de kapitaalgoederen. Bij deze gemeenten zijn opmerkingen gemaakt over: het ontbreken van actuele beheerplannen en/of de aanwezigheid van achterstallig onderhoud en/of de omvang van de storting in de onderhoudsvoorziening.

Gemeentelijke belastingen

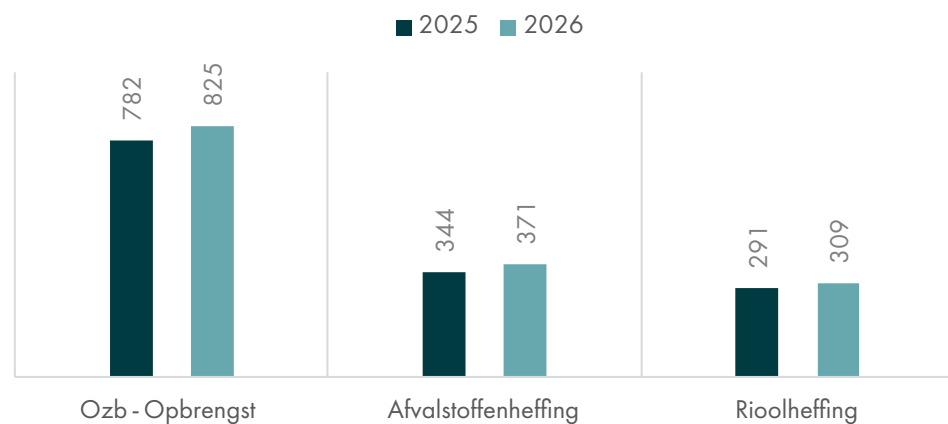
Gemeenten hebben 3 belangrijke belastingen en heffingen voor de gemeentelijke woonlasten. De onroerendezaakbelastingen (OZB) is hiervan ruim de grootste, en het is de enige belastingsoort die niet dient ter dekking van specifieke kosten. De afvalstoffen- en rioolheffing zijn gekoppeld aan de kosten die voor die thema's gemaakt worden. De totale opbrengst van de lokale heffingen in 2026 bedraagt ongeveer € 1,5 miljard. In 2026 stijgen de geraamde opbrengsten van de lokale heffingen met 6,2%.

Brabantse gemeenten verhogen de OZB in 2026 gemiddeld met ongeveer 5,4% vergeleken met 2025. De toename komt voornamelijk door inflatiecorrectie en de

groei van gemeenten door woningbouw. Daarnaast zien we dat gemeenten de OZB extra verhogen om de begroting 2026 structureel sluitend te krijgen. Zo verhogen 9 gemeenten (16%) in 2026 de OZB met percentages boven de 10%.

In 2026 stijgen de totaal geraamde opbrengsten van de afvalstoffenheffing met 7,8%. De totale opbrengsten van de rioolheffing stijgen met 6,1%.

Opbrengst lokale heffingen (In miljoen €)

Deze Begrotingsanalyse 2026 Brabantse gemeenten is opgesteld door programma Kwaliteit openbaar bestuur/Interbestuurlijk toezicht.

April 2026